

Pomoc psychologiczno – pedagogiczna » Dostosowania wymagań edukacyjnych

Sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych w Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Bielsku-Białej.

ZASADY OGÓLNE

Podstawowe zasady pracy z uczniami z Specjalnymi Potrzebami Edukacyjnymi:

1. Właściwa atmosfera (urządzenie sali, dobry nastrój nauczyciela i ucznia, afirmowanie jego działań, skupianie, ukierunkowanie uwagi);
2. Właściwy sposób prezentacji (wycieczki, rysowanie, tworzenie map skojarzeń, wizualizacja, koncerty muzyczne, aktywność artystyczna);
3. Twórcze i krytyczne myślenie oraz zdroworozsądkowe rozwiązywanie problemów;
4. Aktywizacja dostępu do informacji przechowywanych w pamięci, poprzez stosowanie ćwiczeń, dyskusji, gier i zabaw z uwzględnieniem wszystkich stylów uczenia się i rodzajów inteligencji;
5. Stosowanie nowo zdobytej wiedzy poza szkołą, połączenie nowych wiadomości z już posiadanymi;
6. Ciągłe powtarzanie, ocenianie oraz kontrola postępów; świętowanie sukcesów.

Dostosowania są odpowiednio skierowane do konkretnego ucznia i w zakresie, w którym tego wymaga. Dostosowania nie mogą prowadzić do zejścia poniżej podstawy programowej, a zakres wiedzy i umiejętności powinien dać szansę uczniowi na sprostanie wymaganiom kolejnego etapu edukacyjnego. Dotyczą form i metod pracy, zasad pracy, organizacji nauczania i sposobów sprawdzania wiedzy i umiejętności ucznia.

Podczas egzaminów zewnętrznych mają zastosowanie dostosowania zawarte w komunikacie Dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej na daną sesję.

Dostosowanie wymagań edukacyjnych dla ucznia ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się i specjalnymi potrzebami edukacyjnymi dotyczą :

A. UCZNIÓW SŁABOWIDZĄCYCH:

U takich dzieci niepełnosprawność w zakresie widzenia oznacza osłabienie wzroku, które nawet przy użyciu szkieł korekcyjnych wpływa negatywnie na ich osiągnięcia szkolne.

Sposoby dostosowania wymagań:

- Zachowanie stałego porządku w otoczeniu ucznia.
- Właściwe usytuowanie ucznia w klasie – pierwsza ławka w środkowym rzędzie (zapobieganie blaskowi z za okna, dostęp do tablicy, podawanie uczniowi przedmiotów do obejrzenia).
- Ograniczenie błyszczących powierzchni w otoczeniu ucznia.
- Unikanie podczas zapisów na tablicy wielu kolorów.
- Opatrywanie ustnym komentarzem to, co zostało napisane na tablicy, wykonywanych czynności (niekiwanie głową na znak aprobaty).
- Zapewnienie podstawki do książek, „okienka” do czytania.
- Tworzenie słowniczków trudniejszych wyrazów (dłuższych);
- Zaznaczania kolorami (w notatkach, ale też w podręcznikach czy ćwiczeniach);
- Wdrażanie do autokorekty;
- Przygotowywanie sprawdzianów z użyciem czcionki bezszeryfowej, z większymi interliniami (zob. egzamin ósmoklasisty).;
- Wizualne preparowanie tekstów;
- Unikanie kursywy – zastępowanie boldem;
- Umożliwienie pracy z komputerem;
- Przeznaczenie więcej czasu na przepisywanie z tablicy;
- Przygotowywanie skróconych wersji notatek;
- Złagodzenie kryteriów oceny pracy pod względem ortograficznym/graficznym;
- Preparowanie tekstów z lukami (zamiast dyktand czy notatek pisanych ze słuchu);
- Utrwalanie wyrazów poprzez wyobrażenia wzrokowe;
- Zachęcanie do odczytywania swojej notatki w celu sprawdzenia, czy jest zrozumiała;
- Zaznaczanie w tekście fragmentów stanowiących odpowiedź do postawionych pytań;
- Preparowanie tekstów skróconych;
- Praca z modelami przestrzennymi na lekcjach matematyki;
- Nieocenianie niewłaściwego rozplanowania rysunku w przestrzeni;
- Uwzględnianie trudności z zapisywaniem wzorów matematycznych, fizycznych, chemicznych, mylenia znaków działań i przedstawiania cyfr;
- Udzielanie pomocy uczniowi korzystającemu z mapy konturowej (naprowadzanie, dodatkowe zadania, polecenia);
- Zwiększanie formatu mapy;
- Ograniczenie zadania do kolorowania mapy według legendy;
- Niewywoływanie do mapy bez wcześniejszego uprzedzenia;
- Omówienie z uczniem kolejności wykonywania elementów rysunku;
- Pozwolenie uczniowi na pisanie w zeszycie w kratkę na lekcjach geometrii;
- Niezwalnianie ucznia w trakcie zajęć z wykonywania czynności.;
- Udostępnianie tekstów (np. testów sprawdzających wiedzę) w wersji powiększonej;
- Podawanie modeli i przedmiotów do obejrzenia z bliska;

- wydłużenie czasu na wykonanie określonych zadań (z uwagi na szybką męczliwość związaną ze zużywaniem większej energii na patrzenie i interpretację informacji uzyskanych drogą wzrokową);
- umożliwienie korzystania z audiobooków lektur szkolnych;
- stosowanie uproszczonych konstrukcji geometrycznych z ograniczoną do koniecznych liczbą linii pomocniczych;
- stosowanie kolorów i powiększonej czcionki;
- częste zadawanie pytania- „co widzisz?” w celu sprawdzenia i uzupełnienia słownego trafności doznań wzrokowych;
- ocenianie kształtujące w miejsce sumującego;

B. UCZNIÓW SŁABOSŁYSZĄCYCH:

Uczeń słabosłyszący ma pozostałości słuchu wystarczające do skutecznego odbierania informacji językowych za pomocą słuchu, najczęściej przy użyciu aparatu słuchowego.

Sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych :

- Zapewnienie dobrze oświetlonego miejsca dla ucznia, by widział twarz nauczyciela;
- Ustawienie ławek tak, by uczeń widział kolegów, zezwalanie uczniowi na zmianę miejsca siedzenia, by mógł zająć najlepszą pozycję dostosowaną do odbioru bodźców.
- Odpowiednie usytuowanie nauczyciela – nie powinien w trakcie mówienia chodzić po klasie lub obracać się do tablicy;
- Pamiętanie, że dziecko słabo słyszące ma trudność z jednoczesnym słuchaniem i wykonywaniem innych poleceń (np. otwieraniem książki na właściwej stronie czy zeszytu);
- W trakcie pracy na lekcji zapisywanie na tablicy kluczowych terminów lub przygotowanie uczniowi specjalnego planu pracy na lekcji,
- Taka organizacja pracy na lekcji, aby uczeń niedosłyszający siedział w ławce ze zdolnym uczniem, zrównoważonym emocjonalnie, który chętnie dodatkowo będzie pomagał mu np. szybciej otworzyć książkę, wskaże ćwiczenie, pozwoli przepisać notatkę z zeszytu itp.;
- Kontrola stopnia rozumienia poleceń (parafraza);
- Wolniejsze wypowiadanie słów i zwrotów przez nauczyciela;
- Prowadzenie słowniczka zwrotów do zapamiętania;
- Utrwalanie słówek poprzez pracę na konkretach, ilustracjach, desygnatach;
- Wydłużenie czasu na wypowiedź ustną;
- Podział dłuższych tekstów do słuchania na mniejsze partie;
- Ukierunkowanie poprzez podanie pytań przed odsłuchaniem tekstu;
- Łączenie słuchania z czytaniem;
- Sprawdzanie stopnia opanowania techniki czytania na podstawie tekstu wcześniej wyuczonego w domu;
- Nagrania wypowiedzi nauczyciela, np. na flipgridzie, czytnik immersyjny
- Krótkie fragmenty audiobooków;
- Aktywizowanie ucznia do rozmowy poprzez zadawanie prostych pytań, podtrzymywanie jego odpowiedzi przez dopowiadanie pojedynczych słów, umowne gesty, mimiką twarzy;
- Dbanie o spokój i ciszę w klasie, eliminowanie zbędnego hałasu lub zakłóceń w miarę jak jest to możliwe;

- Należy często zwracać się bezpośrednio od ucznia, zadawać pytania aby zmobilizować go do lepszej koncentracji uwagi i ułatwić mu lepsze zrozumienie tematu;
- Przygotowanie planu pracy (agendy) na piśmie opisujący zagadnienia poruszane wykładzie;
- Stosować ćwiczenia w pisaniu ze słuchu tylko wyrazów lub zdań wcześniej utrwalonych, w oparciu o znane uczniowi słownictwo;
- Upewnienie się czy polecenia kierowane do całej klasy są właściwie rozumiane przez ucznia niedosłyszającego;
- Używanie jak najczęściej pomocy wizualnych i tablicy (m.in. zapisanie nowego tematu, nowych i ważniejszych słów, dat na lekcji historii itp.);
Wydłużenie czasu na przeczytanie całej książki/lektury;
- Zapewnienie dodatkowych wyjaśnień, sformułowanie inaczej polecenia, używając prostego, znanego słownictwa, wskazanie jak to polecenie wykonuje jego kolega siedzący w ławce;
- przy ocenie prac pisemnych nie należy uwzględniać błędów wynikających z niedosłuchu, nie obniżać ogólnej oceny pracy;
- przy ocenie osiągnięć ucznia z wadą słuchu należy też doceniać własną aktywność i wkład pracy ucznia.

C. UCZNIÓW Z AUTYZMEM W TYM Z ZESPOŁEM ASPERGERA

Sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych :

- Zminimalizowanie lub całkowite wyeliminowanie elementów rozpraszających;
- Posadzenie blisko nauczyciela;
- Zachowanie schematu pracy i stałości działań edukacyjnych (np. zajmowanie miejsca przy tej samej ławce lub tym samym stoliku podczas zajęć);
- Zapoznavanie ucznia z budynkiem szkolnym;
- Zwrócenie uwagi na tzw. sensoryzmy i odpowiednie reagowanie, np. zniżanie tonu głosu,
- Stonowana kolorystycznie dekoracja w klasie;
- Wcześniejsze informowanie ucznia o planowanych zmianach;
- Kierowanie polecenia indywidualnie do ucznia, używanie prostego i jednoznacznego języka;
- Wyjaśnianie metafor i przenośni, wyrazów bliskoznacznych , żartów lub dowcipów użytych podczas prowadzenia lekcji;
- Popieranie informacji słowną gestami, mimiką;
- Uzupełnienie rysunkiem, zdjęciem, filmem lub modelem przekazywanych podczas lekcji treści abstrakcyjnych;
- Wydłużenie czasu przeznaczonego na wykonywanie poszczególnych zadań, prac pisemnych;
- Dzielenie trudniejszych lub dłuższych zadań na kilka części;
- Sprawdzanie zrozumienia czytanego tekstu poprzez zadawanie dodatkowych pytań;
- Wykorzystywanie wąskiej i fachowej wiedzy ucznia podczas prowadzenia lekcji;
- Na lekcjach wychowania fizycznego unikanie aktywności ruchowej związanej z rywalizacją;
- Dbanie o losowe przydzielanie do grup ;

- W sytuacji wzburzenia lub zdenerwowania umożliwienie pobytu w spokojnym, cichym miejscu np. bibliotece, gabinecie pedagoga, gabinecie pielęgniarki;
- Częste przypominanie o normach i zasadach funkcjonowania społecznego.

D. UCZNIOWIE Z ZABURZENIAMI ZACHOWANIA I ZABURZENIAMI EMOCJONALNYMI

Sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych :

- Utrzymywanie ładu i porządku w klasie – określone, stałe miejsca do konkretnej aktywności;
- Posadzenie dziecka w miejscu, gdzie nauczyciel najczęściej przebywa. - Częste nawiązywanie z uczniem kontaktu wzrokowego;
- Podawanie krótkich komunikatów – upewnianie się czy przekaz został usłyszany;
- Rozmawianie z uczniem tak, by przykuć jego uwagę - zwracać się po imieniu, patrzeć w oczy, używać prostych słów;
- Zlecanie do wykonania tylko jednego zadania w określonym czasie (ograniczyć dopływ bodźców zewnętrznych);
- Trudne zadania dzielić na etapy;
- Konsekwentnie egzekwować ustalone zasady;
- Utrwalać pozytywne wzorce zachowania;
- Skupiać uwagę na zaletach ucznia.

E. UCZNIOWIE Z NIEDOSTOSOWANIEM SPOŁECZNYM LUB ZAGROŻENI NIEDOSTOSOWANIEM SPOŁECZNYM

Sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych:

- Jasno określać obowiązujące normy i konsekwentnie ich przestrzegać,
- Omawiać właściwe zachowanie w kontakcie indywidualnym, Zachęcać do korzystania z pomocy psychologicznej,
- Proponować różne prospołeczne działania,
- Dostrzegać i nagradzać pozytywne zachowania,
- Zachęcać do udziału w zajęciach socjoterapeutycznych.

F. UCZNIOWIE ZE SPECJANYMI TRUDNOŚCIAMI W UCZENIU SIĘ

Ogólne zasady postępowania z uczniem z dysleksją rozwojową:

- unikać głośnego odpytywania z czytania przy całej klasie,
- kontrolować stopień zrozumienia samodzielnie przeczytanych przez ucznia poleceń,
- ze względu na wolne tempo czytania lub/i pisania zmniejszać ilość zadań (poleceń) do wykonania w przewidzianym dla całej klasy czasie lub wydłużać czas pracy ucznia,
- sprawdzać wiedzę poprzez wypowiedź ustną (w określonych sytuacjach),
- często sprawdzać wiadomości z krótszych partii materiału,
- precyzyjnie formułować pytania, przekazywać krótkie i nieskomplikowane polecenia,
- zagwarantować wolne miejsce na rozwiązanie bezpośrednio pod zadaniem,
- umożliwić korzystanie z gotowych wzorów, tablic itp.(tam gdzie jest to możliwe),
- unikać niespodziewanego odpytywania ,

- zapewnić miejsce blisko nauczyciela,
- akceptować pismo drukowane, zwłaszcza prac obszernych (wypracowań, referatów), nie oceniać estetyki pisma,
- wspierać ucznia w rozpoznawaniu informacji ważnych i mniej ważnych.

G. UCZNIOWIE Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ W STOPNIU LEKKIM.

- Omawiać niewielkie partie materiału o mniejszym stopniu trudności.
- Pozostawiać więcej czasu na utrwalenie treści, stosowanie nadmiarowych powtórek, uczenie się nowych treści i rozpoczynać od powtórzenia tego, czego uczeń uczył się wcześniej.
- Unikać abstrakcyjnych pojęć, a raczej odwoływać się do konkretnych przykładów.
- Unikać pytań problemowych, przekrojowych, wielowątkowych.
- Polecenia kierować indywidualnie do ucznia i upewnić się, czy je zrozumiał i czy wie, co ma robić. Od czasu do czasu śledzić stopień wykonania zadania, udzielać wskazówek naprowadzających.
- Dawać więcej czasu na wykonanie zadania.
- Zadawać do domu tyle i to, co uczeń jest w stanie zrobić samodzielnie, aby uniknąć sytuacji, że zadanie jest wykonywane przez rodzica.
- Odpytywać z mniejszej partii materiału, wcześniej ustalać, z jakich konkretnych treści uczeń będzie odpytywany. Dobrze skutkuje praktyka wcześniejszego wykonywania zadań, np. ze sprawdzianu z nauczycielem wspomagającym.
- Nauczanie oprzeć na konkretach i odwoływać się do doświadczeń dziecka.
- Wykorzystać metody poglądowe, różnego rodzaju pomoce dydaktyczne. Pozwalać na używanie liczmanów, kalkulatora. Korzystać z zasobów multimedialnych, notatek w postaci mapy myśli, plakatów.
- Umożliwić pracę w parze lub w małej grupie, podczas której uczeń będzie mógł korzystać ze wsparcia rówieśników i pracować poprzez naśladowanie.
- Nieustannie pokazywać związek nauczanych treści z możliwością wykorzystania ich w praktyce.
- Zwracać uwagę i doceniać wkład pracy, postępy ucznia, a nie tylko efekty.
- **Wzmacniać u ucznia samoocenę, wskazując jego mocne strony na forum klasy!**

H. UCZEŃ Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ RUCHOWĄ

Dostosowanie procesu edukacyjnego w zakresie organizacji nauczania:

- Zniesienie barier architektonicznych.
- Dostosowanie miejsca pracy, by uczeń mógł przyjąć niemęczącą, prawidłową pozycję.
- Dostosowanie i zmodyfikowanie pomocy szkolnych, by uczeń mógł z nich korzystać.

I. UCZEŃ Z AFAZJĄ

- Podczas mówienia do klasy utrzymywanie z dzieckiem kontaktu wzrokowego;
- motywowanie ucznia do wypowiadania się (w możliwy dla niego sposób);
- docenianie (nagradzanie w umówiony sposób) każdej próby komunikowania się;
- nie spieszyć dziecka w czasie wypowiedzi;
- nie zmuszać dziecka do wypowiadania się;
- umożliwić dziecku udział w dyskusjach z innymi dziećmi w grupie;
- nie poprawiać wypowiedzi dziecka (nie wymagać odpowiedzi pełnym zdaniem);
- zwracać uwagę, czy dziecko rozumie wypowiedź nauczyciela (poprzez zadawanie pytań dotyczących wypowiedzi);
- zadawać dziecku krótkie, niezłożone pytania;
- podczas zadawania pytania zwracać się bezpośrednio do ucznia, zachowując właściwy ton i tempo wypowiedzi (niezbyt szybkie, lecz też niezbyt wolne);
- nagrywać dziecku zadania do utrwalania czy wykonania w domu.

POZOSTAŁE DOSTOSOWANIA

- Odwoływanie się do sytuacji z życia codziennego – praca na konkretach;
- Stosowanie informacji i wzmocnień pozytywnych;
- Zapowiadanie uczniowi, że będzie pytany;
- Zasygnalizowanie zadań/pytań, by uczeń mógł się przygotować;
- Sporządzanie planu dłuższych wypowiedzi;
- Umożliwianiem uczniowi dokonania wyboru formy sprawdzania (odpowiedź ustna/pisemna);
- Podział materiału na mniejsze partie;
- Rozłożenie w czasie (i kontrola) czytania lektur szkolnych i opracowań;
- Częste sprawdzanie zeszytów;
- Odpytywanie z miejsca;
- Zmniejszenie liczby słówek/pojęć do zapamiętania;
- Stosowanie schematów, kolorów, wykresów, tabel, rymowanek;
- Pozwalanie na zastępowanie liczb rzymskich arabskimi – utrwalanie liczb rzymskich;
- Wprowadzanie dodatkowych pisemnych instrukcji ułatwiających wykonanie zadania;
- Stosowanie pytań pomocniczych ukierunkowujących tok myślenia;
- Skracanie tekstów do nauki przez wskazanie najistotniejszych treści;
- Zwiększenie liczby powtórzeń i utrwań nowo wprowadzanego materiału;
- Częste podchodzenie do ucznia w trakcie samodzielnej pracy w celu udzielania dodatkowych pomocy, wyjaśnień;
- W trakcie odpowiedzi ustnej przypominanie nazw, terminów;
- Umożliwianie liczenia różnymi sposobami;
- Dzielenie zadań na etapy i zachęcanie do wykonywania ich małymi krokami;
- Umożliwienie uczniowi korzystania ze wzorów w czasie rozwiązywania zadań;
- Przypominanie uczniowi o kolejności wykonywania zadań;
- Umożliwienie odtwarzania swoimi słowami treści reguł, definicji i doświadczeń;
- Zadawanie do domu zadań podobnych do rozwiązywanych na zajęciach;
- Unikanie bardzo trudnych lub abstrakcyjnych pojęć;

- Unikanie pytań problemowych, przekrojowych oraz poleceń wieloczynnościowych;
- Docenienie za wysiłek.

DOSTOSOWANIA WARUNKÓW SPRAWDZANIA WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI

Sposób sprawdzania wiedzy powinien umożliwić uczniowi w maksymalny sposób zaprezentowanie swojej wiedzy (np. rezygnacja z formy pisemnej na rzecz ustnej, rezygnacja z dłuższych form pisemnych, karta z lukami do wypełnienia, kartka z lukami do wypełnienia oraz bankiem słów, karta ze zdaniami niedokończonymi, karta z zadaniami prawda-falsz).

- Sprawdzanie wiadomości i umiejętności powinno odbywać się dość często i dotyczyć krótszych części materiału;
- Ocena ucznia z niepełnosprawnością intelektualną powinna uwzględniać nie tylko efekty pracy, ale również starania i wysiłek ucznia (ocena wieloaspektowa, motywująca, opisowa) ;
- Przygotowywanie dla uczniów sprawdzianów o niższym stopniu trudności, akcentujących umiejętności praktyczne;
- Indywidualizowanie sposobu i kryteriów oceniania ucznia;
- Stworzenie i stosowanie systemu oceniania wspierającego w rozwoju wszystkich uczniów;;
- Indywidualne podejście do każdego ucznia zamiast porównywania go z innymi;
- Przyglądanie się postępom, a nie wyłącznie efektom;
- Branie pod uwagę możliwości ucznia, jego ograniczeń, zainteresowań, właściwego dla niego tempa pracy;
- Odpowiedni rozmiar i styl czcionki – Arial, Calibri, 1,5 linijki odstępu;
- Wskazać miejsce na rozwiązanie zadania;
- Ograniczyć liczbę zadań otwartych;
- Zakreślić najważniejsze informacje;
- Podzielić zadanie na etapy;
- Wydłużyć czas;
- Zadać pytania pomocnicze lub napisać dodatkowe instrukcje;
- Wskazać kilka wzorów (do wyboru jeden) zamiast kazać samodzielnie napisać;
- Zilustrować treść zadań, podać przykład.
- Postrzeganie konkretnego ucznia bez presji wymogów programowych, z założeniem, że **obowiązująca jest podstawa programowa** a nie wybrane przez nauczycieli programy nauczania.

DOSTOSOWANIA FORM I METOD Z PODZIAŁEM NA GRUPY PRZEDMIOTÓW

JĘZYK POLSKI

Sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych :

- umożliwić czytanie lektur szkolnych lub innych opracowań w dłuższym czasie;
- podczas pracy samodzielnej uwzględniać trudności w rozumieniu treści;
- zapewnić przestrzeń do indywidualnego omówienia błędów, nie przy całej klasie;
- prace oceniać zgodnie z zasadami oceniania prac na egzaminie maturalnym dla uczniów z dostosowanymi kryteriami oceny;

- wydłużyć czas na prace pisemne, w razie potrzeby skracać wielkość notatek;
- umożliwić odczytanie pracy wspólnie z uczniem, gdy praca jest mało czytelna;
- pozwalać na wykonywanie prac na komputerze (jeśli jest to możliwe);
- rozłożyć naukę na pamięć na mniejsze fragmenty, lub wydłużyć czas na naukę.

MATEMATYKA, FIZYKA, CHEMIA

Sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych :

- upewnić się czy uczeń prawidłowo zrozumiał treść zadania, w razie potrzeby udzielać dodatkowych wskazówek;
- zwiększyć ilości czasu na rozwiązanie zadań w czasie sprawdzianów i w trakcie pracy indywidualnej na lekcji;
- proponować zadania podobnego typu do wykonania w domu;
- uwzględniać trudności związane z myleniem znaków działań, przestawianiem cyfr, zapisywaniem reakcji chemicznych itp. (zgodnie z kryteriami CKE);
- wielokrotnie utrzymywać materiał sprawiający trudność;
- dzielić materiał na mniejsze części;
- oceniać tok rozumowania, nawet gdyby ostateczny wynik zadania był błędny, co wynikać może z pomyłek rachunkowych;
- oceniać pozytywnie nieszablonowe rozwiązania i nietypowy sposób dochodzenia do rozwiązania;
- ćwiczyć funkcje percepcyjno-motoryczne (zadania obliczeniowe, rysowanie schematów, wyrabianie nawyku autokorekty);
- jeśli jest to możliwe, nie dyktować treści zadań, dawać zapisane zadania, w celu uniknięcia błędów;
podczas wykonywania ścisłych operacji wymagających wielokrotnych przekształceń, umożliwić ustne skomentowanie wykonywanych działań;
- praca z modelami przestrzennymi na lekcjach matematyki.

GEOGRAFIA, BIOLOGIA, HISTORIA

- uwzględnić trudności z zapamiętywaniem nazw, nazwisk, dat,
- wspomagać w trakcie odpowiedzi ustnych, zadawać pytania pomocnicze,
- zapewnić więcej czasu na przypomnienie, wydobycie z pamięci nazw, terminów, dyskretnie naprowadzać,
- często powtarzać pojęcia odnoszące się do czasu (wiek, tysiąclecie, era, epoka), wykorzystując oś czasu w celu uporządkowania posiadanych informacji i skonkretyzowania pojęć abstrakcyjnych,
- stosować techniki skojarzeniowe ułatwiające zapamiętywanie,
- wykorzystywać aktywizujące metody nauczania, angażować jak najwięcej zmysłów,
- używać wielu pomocy dydaktycznych, urozmaicać proces nauczania,
- stosować różne formy sprawdzania wiadomości i umiejętności tak, by ograniczyć ocenianie tylko na podstawie pisemnych odpowiedzi ucznia.

WYCHOWANIE FIZYCZNE

- uwzględniać trudności i ograniczenia ucznia,

- udzielać wsparcia i dodatkowych instrukcji, używać przykładu do prezentacji ćwiczeń,
- umożliwić rezygnację z wykonania ćwiczeń sprawiających uczniowi trudność,
- zapewnić czas na opanowanie danej umiejętności,
- unikać krytyki i negatywnego oceniania na forum klasy,
- oceniać stosunek ucznia do przedmiotu, jego chęci, wysiłek, przygotowanie do zajęć,
- włączać do rywalizacji tam, gdzie uczeń ma szansę na odniesienie sukcesu,
- dobierać formy aktywności fizycznej do indywidualnych możliwości ucznia.

JĘZYKI OBCE

- zapewniać dodatkowy czas na zastanowienie się i przypomnienie słówek, zwrotów,
- dostosować tempo wypowiedzianych słów i zwrotów, a nawet wypowiadać je przesadnie poprawnie – zwłaszcza w fazie wprowadzania leksyki,
- opisowo objaśniać nowe słownictwa (podanie synonimu, antonimu, obrazka, tworzenia związku z nowym wyrazem),
- umożliwić korzystanie z podręcznika w trakcie odczytywania tekstu przez nauczyciela (odsłuchiwanie),
- stosować schematy, graficzne wykresy, tabele, rysunki przy nauczaniu gramatyki,
- podawać zależności i podobieństwa w gramatyce polskiej i j. obcego,
- zachęcać do rozmów poprzez wykorzystywanie tematów interesujących dla uczniów, akcentować walor wypowiedzi ustnej,
- zapewniać czas na wypowiedzi ustne i prace pisemne,
- oceniać poprawność ortograficzną zgodnie z dostosowaniem kryteriów na egzaminie maturalnym, ustalonymi przez CKE,
- oceniać wiedzę i wysiłek włożony w opanowanie języka,
- wielokrotnie powtarzać nowy materiał na zajęciach języków obcych.

PRZEDMIOTY ZAWODOWE

- upewnić się czy uczeń przeczytał treść zadania i czy prawidłowo ją zrozumiał, w razie potrzeby udzielać dodatkowych wskazówek, umożliwić udzielenie odpowiedzi w formie krótkich zdań,
- zapewniać dodatkowy czas na rozwiązywanie zadań w czasie sprawdzianów i w trakcie pracy indywidualnej na lekcji,
- proponować zadania podobnego typu do wykonania w domu,
- uwzględniać trudności związane z myleniem znaków działań, przestawianiem cyfr, zapisywaniem reakcji chemicznych itp. (zgodnie z kryteriami CKE),
- wielokrotnie utrzymywać materiał sprawiający trudność, dzielić materiał na mniejsze części,
- oceniać tok rozumowania, nawet gdyby ostateczny wynik zadania był błędny, co wynikać może z pomyłek rachunkowych,
- oceniać pozytywnie nieszablonowe rozwiązania i sposób dochodzenia do rozwiązania,
- uwzględniać trudności manualne w przypadku zajęć praktycznych, włączać do pracy w grupie.
- kontrolować poprawność zapisów oznaczeń technicznych,
- ćwiczyć funkcje percepcyjno-motoryczne (zadania obliczeniowe, rysowanie schematów, rysowanie oznaczeń, wyrabianie nawyku autokorekty).